

پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی در زنان متأهل

نرگس مجلج نژاد^۱

۱. کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هفتم، شماره پانجاه‌وپنج، سال ۱۴۰۱، صفحات ۳۷۶-۳۸۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۰۸

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی در زنان متأهل بود. طرح پژوهش، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه زنان متأهل شهر چالوس در سال ۱۴۰۱ بودند. به این منظور تعداد ۱۵۰ نفر از این افراد با استفاده از فرمول پلنت از تاپاچنیک و همکاران (۲۰۰۷) و به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب خواهند شد و به مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان (CRAS) نلسون و کارول (۲۰۰۶)، پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان (SQOL-F) سیموند و همکاران (۲۰۰۵) و مقیاس دسترسی‌پذیری، پاسخگویی و همدم‌طلبی (BARES) سندبرگ و همکاران (۲۰۱۲) پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معنادار وجود دارد ($P < 0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز آشکار کرد که ۶۵/۹ درصد واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان به‌وسیله کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی تبیین می‌شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی نقش مهمی در پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل دارند.

کلیدواژه: پرخاشگری ارتباطی پنهان، کیفیت زندگی جنسی، رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی.

مقدمه

پرخاشگری ارتباطی گاهی اوقات پرخاشگری پنهان هم نامیده می‌شود و دربرگیرنده اعمالی است که در رابطه دو نفره زن و شوهر به کار گرفته می‌شود. پرخاشگری ارتباطی را تلاشی برای آسیب رساندن به همسر از طریق اعمال نفوذ هدفمند و صدمه زدن به رابطه تلقی کرده‌اند و نوعی آزار رساندن به دیگران از طریق ایجاد اختلال در روابط بین افراد می‌باشد و به رفتارهای طلاق می‌شود که به همسر آسیب می‌رساند، نظیر صدمه زدن به روابط یا احساس پذیرش اجتماعی و تخریب روابط دوستانه. زنانی که از خشونت پنهان رنج برده‌اند، در مقایسه با زنانی که پرخاشگری پنهان را تجربه نکرده‌اند، بیشتر در معرض خطر برای قربانی شدن و سایر آسیب‌های روانی، هیجانی، خانوادگی و اجتماعی قرار می‌گیرند (فرانکل^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). پرخاشگری ارتباطی پنهان^۲ دربرگیرنده اعمالی است که در رابطه دو نفره زن و شوهر به کار گرفته می‌شود و به رفتارهایی مانند صدمه زدن به روابط یا احساس پذیرش اجتماعی و تخریب روابط دوستانه اطلاق می‌گردد که به همسر آسیب می‌رساند و مشتمل بر دو مؤلفه کناره‌گیری اجتماعی و خراب کردن وجهه اجتماعی می‌باشد (نلسون و کارول^۳، ۲۰۰۶). کناره‌گیری عاطفی به شکل عدم برقراری رابطه جنسی، تهدید به ترک رابطه و دریغ کردن توجه و مهربانی از همسر است (کریمی و همکاران، ۱۳۹۸).

همچنین کناره‌گیری عاطفی که نمودی از پرخاشگری ارتباطی در زندگی زناشویی است با رفتارهایی شامل خودداری از محبت کردن، دوری از مهربانی و عدم شفقت ورزی با همسر یا زوج، خودداری از صمیمیت جنسی و عاطفی با همسر خود نشان داده می‌شود (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). خراب کردن وجهه اجتماعی به شکل آزار غیرمستقیم همسر از طریق بدگویی، شایعه‌پراکنی، درمیان‌گذاردن اطلاعات خصوصی همسر با دیگران نمود پیدا می‌کند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۸). بخش دیگری از خراب کردن وجهه اجتماعی می‌تواند به این صورت باشد که یکی از زوجین شرایطی را فراهم می‌کنند که امکان دخالت دیگران را در جریان بحث‌ها، تعارضات و مشاجرات خود را فراهم می‌کنند (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از پیش‌بینی کننده‌های پرخاشگری ارتباطی پنهان می‌تواند کیفیت زندگی جنسی^۴ باشد (غفاری و رضائی، ۱۳۹۸).

کیفیت زندگی جنسی، وسیله‌ای برای بررسی رابطه بین مشکلات جنسی و کیفیت زندگی است. به عبارتی دیگر، کیفیت زندگی جنسی یک بعد مهم از کیفیت زندگی زنان است که شامل ارزیابی فرد از جنبه‌های مثبت و منفی روابط جنسی خود و پاسخ او به این ارزیابی تعریف شده است (روشن چسبی و همکاران، ۱۳۹۸). کیفیت زندگی زناشویی و جنسی به عنوان میزان توافق نسبی زن و شوهر درباره موضوعات مهمی چون همکاری در کارها و فعالیت‌های مشترک و ابراز محبت به یکدیگر تعریف شده است (مین^۵، ۲۰۱۶؛ به نقل از صدر و همکاران، ۱۳۹۷). کیفیت زندگی جنسی که یک جنبه مهم از زندگی خانوادگی است، سلامت و بهزیستی افراد را شکل می‌دهد با سلامت جسمانی و روان‌شناختی زوجین همبستگی بالایی دارد و بیانگر سلامت، بهزیستی و ثبات در ازدواج

^۱. Frankel

^۲. covert communication aggression

^۳. Nelson & Carroll

^۴. quality of sexual life

^۵. Min

می‌باشد. کیفیت زناشویی را عاملی اصلی می‌دانند که نقش به سزایی در موفقیت و یا شکست ازدواج دارد (بودرمن و سینا، ۲۰۰۵؛ به نقل از موذن جامی و همکاران، ۱۳۹۶).

همچنین سبک‌های دل‌بستگی می‌توانند پرخاشگری ارتباطی را پیش‌بینی کنند (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). رفتارهای دل‌بستگی در روابط زناشویی برای پیوند ایمن، رضایت و پایداری رابطه مهم هستند. بالبی، دسترسی‌پذیری^۲ و پاسخگویی^۳ را به‌عنوان رفتارهای کلیدی در روابط به‌ویژه زندگی زناشویی توصیف می‌کند که حالت امنیت و با اضطراب و پریشانی فرد را به میزان زیادی تعیین می‌کند. وقتی تقاضاهایی برای نزدیکی و ارتباط وجود دارد و این تقاضاها به شیوه‌ای آرام‌بخش توسط دیگری پاسخ داده شوند، منجر به رخدادهای پیونددهنده‌ای می‌شود که از آن تحت عنوان همدل طلبی^۴ یاد شده است که سومین نشانگر دل‌بستگی است (جوهرانسون^۵، ۲۰۰۸؛ به نقل از رسولی و همکاران، ۱۳۹۷). در یک جمع‌بندی می‌توان که کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی در می‌توانند با پرخاشگری ارتباطی پنهان آنان از لحاظ نظری و تئوریکال باهم در ارتباط باشد، اما پژوهشی که روابط کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان آنان را با همدیگر در قالب یک پژوهش منسجم و واحد مورد بررسی قرار داده باشد، وجود ندارد، لذا در راستای پاسخگویی به این خلأ تحقیقاتی، سؤال پژوهش حاضر این خواهد بود که آیا بین کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی زنان متأهل با پرخاشگری ارتباطی پنهان آنان رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی که باهدف پیش‌بینی انجام می‌شود و از رگرسیون استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه زنان متأهل شهر چالوس در سال ۱۴۰۱ بودند. به روش نمونه‌گیری در دسترس (داوطلبانه و مجازی) و بر طبق فرمول $n=50+8m$ از پلنت از تاپاکینگ^۶ و همکاران (۲۰۰۷) حجم نمونه ۱۳۰ نفر برآورد شد. حرف m نشان‌دهنده تعداد متغیرهای پیش‌بین است که کیفیت زندگی جنسی (۴ مؤلفه) و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی (۶ مؤلفه) که مجموعاً ۱۰ متغیر پیش‌بین در این پژوهش وجود دارد که اگر عدد ۱۰ در فرمول فوق قرار گیرد حجم نمونه ۱۳۰ نفر برآورد می‌شود. جهت تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج و احتمال ریزش برخی نمونه‌ها تعداد ۲۰ نفر بیشتر انتخاب و در نهایت حجم نمونه ۱۵۰ نفر انتخاب شد. همچنین از آنجایی که زمان اجرای پژوهش در دوران شیوع کرونا و ویروس (کووید-۱۹) بود و امکان اجرای مداد کاغذی پرسشنامه‌ها وجود نداشت برای اجرای پرسشنامه‌ها از روش آنلاین استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی و استنباطی عمل شد. در سطح توصیفی جهت سنجش متغیرهای تحقیق از میانگین و انحراف معیار استفاده شد. مفروضه‌های تحقیق شامل آزمون کجی و کشیدگی

¹. Bodenmann & Cina

². accessibility

³. responsiveness

⁴. engagement

⁵. Johnson

⁶. Tabachnick

برای نرمال بودن توزیع نمرات، آزمون دوربین و آتسون برای آزمون استقلال خطاها، آزمون ضریب تحمل^۱ و تورم واریانس^۲ برای بررسی عدم همخطی چندگانه^۳ بود. در سطح استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها در صورت نرمال بودن داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار پژوهش

مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان^۴ (CRAS) نلسون و کارول (۲۰۰۶): این مقیاس شامل ۱۲ سؤال است که دو خرده مقیاس کناره‌گیری عاطفی^۵ با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶؛ خراب کردن وجهه اجتماعی^۶ با سؤالات ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ را اندازه‌گیری می‌کند. سؤالات مقیاس در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود به این صورت که خیلی کم ۱ نمره، نسبتاً کم ۲ نمره، کم ۳ نمره، نمی‌دانم ۴ نمره، زیاد ۵ نمره، نسبتاً زیاد ۶ نمره و خیلی زیاد ۷ نمره تعلق می‌گیرد. دامنه نمرات پرسشنامه برای کل سؤالات ۱۲ تا ۸۴ خواهد بود (حمیدی کیان و همکاران، ۱۴۰۰). در داخل ایران برای بررسی اعتبار پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب پاسخ‌های شوهران در مورد همسران خود برای کل مقیاس ۰/۸۵، کناره‌گیری عاطفی ۰/۸۵ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۳ و همچنین ضرایب پاسخ‌های همسران در مورد شوهران خود برای کل مقیاس ۰/۸۵، کناره‌گیری عاطفی ۰/۸۴ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۲ به دست آمده است (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۶). سازندگان مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای مردان در کناره‌گیری عاطفی ۰/۹۰ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۸۸ و برای زنان در کناره‌گیری عاطفی ۰/۸۶ و خراب کردن وجهه اجتماعی ۰/۹۰ به دست آورده‌اند (نلسون و کارول، ۲۰۰۶). در یک پژوهش دیگر در خارج از کشور اعتبار پرسشنامه با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۹۰ برای زنان و ضریب ۰/۸۹ برای مردان محاسبه شده است (اوکا^۷ و همکاران، ۲۰۱۶). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد.

پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان^۸ (SQOL-F) سیموند^۹ و همکاران (۲۰۰۵): این پرسشنامه شامل ۱۸ سؤال و ۴ مؤلفه احساسات روانی-جنسی^{۱۰} با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲؛ رضایت از رابطه و عمل جنسی^{۱۱} با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲؛ احساس خود بی‌ارزشی^{۱۲} با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶ و ۷؛ سرکوب جنسی^{۱۳} با سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۶ درجه‌ای می‌باشد به این صورت که کاملاً موافقم ۶ نمره، موافقم ۵ نمره، تا حدودی موافقم ۴ نمره، تا

1. Tolerance

2. variance inflation factor (VIF)

3. multicollinearity

4. Couples Relational Aggression and Victimization Scale (CRAViS)

5. love withdrawal

6. social sabotage

7. Oka

8. Sexual Quality of Life Questionnaire-Female (SQOL-F)

9. Symonds

10. psychosexual feelings

11. sexual and relationship satisfaction

12. self-worthlessness

13. sexual repression

حدودی مخالف ۳ نمره، مخالف ۲ نمره و کاملاً مخالف ۱ نمره تعلق می‌گیرد. سؤالات ۲، ۳، ۴، ۶، ۷، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶ و ۱۷ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. در داخل ایران برای بررسی اعتبار پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب ۰/۹۳ به دست آمده است (روشن چسبی و همکاران، ۱۳۹۸). در یک پژوهش دیگر در ایران اعتبار پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ محاسبه شده است (صمیمی و همکاران، ۱۳۹۵). در خارج از کشور نیز اعتبار پرسشنامه بررسی و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش شده است (سیموند و همکاران، ۲۰۰۵). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد.

مقیاس دسترسی پذیری، پاسخگویی و همدم طلبی^۱ (BARES) سندبرگ^۲ (۲۰۱۲): این مقیاس شامل ۱۲ سؤال که ۶ خرده مقیاس دسترسی پذیری خود با سؤالات ۱ و ۲؛ پاسخگویی خود با سؤالات ۳ و ۴؛ همدم طلبی خود با سؤالات ۵ و ۶؛ دسترسی پذیری همسر با سؤالات ۷ و ۸؛ پاسخگویی همسر با سؤالات ۹ و ۱۰؛ همدم طلبی همسر با سؤالات ۱۱ و ۱۲ را اندازه گیری می‌کند (روهلمن و همکاران، ۲۰۱۸). نمره گذاری مقیاس در طیف لیکرت پنج درجه ای صورت می‌گیرد، به این صورت که به گزینه هرگز ۱ نمره، به ندرت ۲ نمره، گاهی اوقات ۳ نمره، معمولاً ۴ نمره و همیشه ۵ نمره تعلق می‌گیرد. سؤالات ۱، ۲، ۵، ۷، ۸ و ۱۱ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند به این صورت که هرگز ۵ نمره، به ندرت ۴ نمره، گاهی اوقات ۳ نمره، معمولاً ۲ نمره و همیشه ۱ نمره داده می‌شود. نمرات بالاتر در این مقیاس نشانگر میزان بالای رفتارهای دل بستگی زوجین در رابطه زناشویی است. در داخل ایران برای بررسی پایایی مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب بازآزمایی ۰/۹۰ و ضرایب کرونباخ دسترسی پذیری، پاسخگویی و همدم طلبی خود به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۷۷ و ۰/۸۴ و همچنین ضرایب کرونباخ دسترسی پذیری، پاسخگویی و همدم طلبی همسر به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۶ و ۰/۹۰ به دست آمده است (رسولی و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین روایی همگرا مقیاس با متغیر رضایت زناشویی بررسی و ضریب همبستگی ۰/۷۲ و معنادار در سطح ۰/۰۱ و روایی افتراقی با متغیر تعارضات زناشویی بررسی و ضرایب همبستگی ۰/۵۸- و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمد (رسولی و همکاران، ۱۳۹۷). در یک پژوهش دیگر ضریب کرونباخ ۰/۷۶ گزارش شده است که نشان دهنده پایایی خوب مقیاس است (غفوریان محبی و کربلایی محمد میگوئی، ۱۳۹۸). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد.

^۱. brief accessibility, responsiveness, and engagement scale (BARES)

^۲. Sandberg

یافته‌ها

جدول ۱. توصیف ویژگی جمعیت شناختی سن افراد نمونه

درصد	فراوانی	جمعیت شناختی
۴	۶	۲۱ سال
۴	۶	۲۳ سال
۱۲	۱۸	۲۵ سال
۸	۱۲	۲۶ سال
۴	۶	۲۷ سال
۱۲	۱۸	۳۱ سال
۲۰	۳۰	۳۵ سال
۶	۲۴	۳۶ سال
۴	۶	۴۰ سال
۸	۱۲	۴۱ سال
۴	۶	۴۲ سال
۴	۶	۴۳ سال
۱۰۰	۱۵۰	کل
انحراف معیار	میانگین	میانگین و انحراف معیار
۶/۳۲۵	۳۲/۶۸	

جدول ۱- توصیف ویژگی جمعیت شناختی وضعیت سنی را نشان می‌دهد. میانگین سن افراد ۳۲/۶۸ و انحراف معیار سن دانش-آموزان ۶/۳۲۵ بود.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
کناره‌گیری عاطفی	۱۵۰	۷	۱۵	۱۱/۱۲	۲/۵۲۷	-۰/۴۹۵	۰/۰۲۵
خراب کردن وجهه اجتماعی	۱۵۰	۷	۱۴	۱۰/۶۸	۲/۱۷۵	-۰/۱۶۵	-۰/۷۵۹
نمره کل پرخاشگری ارتباطی پنهان	۱۵۰	۱۵	۲۹	۲۱/۸۰	۴/۶۲۰	-۰/۳۳۶	-۰/۲۱۲
احساسات روانی-جنسی	۱۵۰	۱۵	۴۴	۲۳/۴۸	۱۰/۳۴۶	-۰/۲۳۱	-۰/۵۹۸
رضایت از رابطه و عمل جنسی	۱۵۰	۶	۲۱	۱۱/۴۸	۵/۲۸۰	۱/۱۱۹	۰/۹۱۴
احساس خود بی‌ارزشی	۱۵۰	۳	۱۳	۶/۷۲	۳/۶۰۷	-۰/۴۱۱	-۰/۷۷۶
سرکوب جنسی	۱۵۰	۳	۱۱	۶/۳۲	۲/۶۴۳	-۰/۵۱۱	۰/۹۱۳
نمره کل کیفیت زندگی جنسی	۱۵۰	۲۸	۸۵	۴۸/۰۰	۲۰/۸۰۸	-۰/۲۱۰	۰/۲۵۴
دسترس‌پذیری خود	۱۵۰	۳	۹	۵/۸۰	۱/۸۶۱	-۰/۲۸۵	-۰/۵۹۶
پاسخگویی خود	۱۵۰	۲	۹	۵/۲۰	۲/۰۸۵	-۰/۳۴۲	۰/۱۲۵
همدم طلبی خود	۱۵۰	۳	۹	۵/۳۶	۱/۶۲۷	-۰/۱۶۶	-۰/۶۵۴
نمره کل رفتار دل‌بستگی خود	۱۵۰	۸	۲۷	۱۶/۳۶	۴/۹۶۳	-۰/۲۶۵	-۰/۳۱۲
دسترس‌پذیری همسر	۱۵۰	۳	۹	۵/۷۲	۱/۸۰۶	-۰/۴۵۶	-۰/۶۰۰
پاسخگویی همسر	۱۵۰	۲	۹	۵/۳۲	۱/۷۶۶	-۰/۴۳۱	-۰/۵۸۱
همدم طلبی همسر	۱۵۰	۳	۹	۵/۴۸	۱/۷۵۲	-۰/۲۵۶	-۰/۶۰۱
نمره کل رفتار دل‌بستگی همسر	۱۵۰	۹	۲۷	۱۶/۵۲	۴/۶۵۶	-۰/۲۳۱	-۰/۶۸۱

جدول ۲- شاخص‌های توصیفی پرخاشگری ارتباطی پنهان، کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی را نشان می‌دهد. تعداد آزمودنی‌ها ۱۵۰ نفر بودند. همچنین مقدار چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در بازه (۲- تا ۲) قرار دارد که این

نشان می دهد متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردارند. در جدول ۳- نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال خطاها و مفروضه عدم همخطی چندگانه^۱ آمده است.

جدول ۳. نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال خطاها و عدم همخطی چندگانه

متغیرهای پیش بین	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون (خودهمبستگی)
احساسات روانی-جنسی	۰/۷۸۲	۱/۲۷۸	۲/۰۴۰
رضایت از رابطه و عمل جنسی	۰/۸۸۶	۱/۱۲۸	
احساس خود بی ارزشی	۰/۸۲۶	۱/۲۱۱	
سرکوب جنسی	۰/۱۳۶	۷/۵۴۹	
دسترسی پذیری خود	۰/۱۳۵	۷/۴۹۰	
پاسخگویی خود	۰/۹۴۱	۱/۰۶۳	
همدم طلبی خود	۰/۵۴۱	۴/۴۵۲	
دسترسی پذیری همسر	۰/۲۵۱	۲/۱۳۵	
پاسخگویی همسر	۰/۳۵۰	۳/۱۷۱	
همدم طلبی همسر	۰/۴۱۳	۲/۱۱۴	

جدول ۳- نتایج آزمون دوربین-واتسون^۲ را نشان می دهد. بر اساس قاعده اگر شاخص دوربین واتسون باید بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد، نشان دهنده آن است که متغیرهای پیش بین از استقلال مناسب برخوردار هستند. از آنجایی که آماره دوربین واتسون متغیرهای موردنظر این پژوهش بین ۱/۵ الی ۲/۵ به دست آمد که این نشان دهنده استقلال مناسب متغیرهای پژوهش است. همچنین هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نمی باشند. از آنجایی که نتایج نشان دهنده عدم وجود همخطی چندگانه در متغیرهای پیش بین است، می توان از آزمونهای پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است. در جدول شماره ۴ ضرایب ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش آمده است.

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	متغیر ملاک = پرخاشگری ارتباطی پنهان	سطح معناداری
احساسات روانی-جنسی	-۰/۷۰۶**	۰/۰۰۱
رضایت از رابطه و عمل جنسی	-۰/۵۴۳**	۰/۰۰۱
احساس خود بی ارزشی	-۰/۶۲۰**	۰/۰۰۱
سرکوب جنسی	-۰/۶۳۱**	۰/۰۰۱
دسترسی پذیری خود	-۰/۴۱۲**	۰/۰۰۱
پاسخگویی خود	-۰/۲۳۴**	۰/۰۰۱
همدم طلبی خود	-۰/۳۶۵**	۰/۰۰۱
دسترسی پذیری همسر	-۰/۳۱۱**	۰/۰۰۱
پاسخگویی همسر	-۰/۲۳۹**	۰/۰۰۱
همدم طلبی همسر	-۰/۲۵۷**	۰/۰۰۱

** مقدار احتمال در سطح ۰/۰۱

^۱. multicollinearity

^۲. durbin-watson

بر اساس جدول ۴- نتایج ماتریس ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی (در سطح ۰/۰۱ خطا و ۹۹ درصد اطمینان) با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معناداری وجود دارد. از آنجایی که بین متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود دارد این امر ادامه تحلیل را امکان‌پذیر می‌سازد، لذا برای پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی از رگرسیون چندگانه به روش همزمان استفاده می‌شود که نتایج آن در جداول ۵ و ۶- آمده است.

جدول ۵. خلاصه مدل و تحلیل واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و دل‌بستگی زناشویی

شاخص	مقدار به دست آمده
همبستگی چندگانه (MR)	۰/۸۱۲
مجذور R (ضریب تعیین)	۰/۶۵۹
مجذور R تعدیل شده	۰/۶۳۴
آماره F	۲۶/۸۴۴
سطح معناداری F	۰/۰۰۱

با توجه جدول ۵- نتایج نشان داد که ضریب همبستگی چندگانه بین کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان برابر ۰/۸۱۲ است. همچنین ۶۵/۹ درصد از واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی تبیین شود. همچنین نتایج معنادار تحلیل واریانس یک‌راهه نشان‌دهنده مناسب بودن مدل رگرسیونی ارائه شده است. در جدول ۶- ضرایب رگرسیون چندگانه به روش همزمان آمده است.

جدول ۶. ضرایب رگرسیون چندگانه پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و دل‌بستگی زناشویی

متغیرهای پیش‌بین	B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری
ثابت (Constant)	۲۵/۶۳۷	۰/۹۸۴	-	۲۶/۰۴۲	۰/۰۰۱
احساسات روانی-جنسی	-۰/۲۶۷	۰/۰۶۱	-۰/۵۹۹	-۴/۳۸۸	۰/۰۰۱
رضایت از رابطه و عمل جنسی	-۰/۷۱۸	۰/۲۳۹	-۰/۸۲۱	-۳/۰۰۳	۰/۰۰۳
احساس خود بی‌ارزشی	-۱/۴۸۰	۰/۲۹۷	-۰/۱۵۵	-۴/۹۹۰	۰/۰۰۱
سرکوب جنسی	-۰/۲۳۶	۰/۳۷۶	-۰/۱۳۵	-۳/۶۲۷	۰/۰۳۲
دسترسی‌پذیری خود	-۰/۷۶۱	۰/۴۸۵	-۰/۳۰۷	-۲/۵۷۰	۰/۰۱۹
پاسخگویی خود	-۰/۵۰۱	۰/۲۳۹	-۰/۴۰۱	-۵/۰۰۶	۰/۰۲۵
همدم طلبی خود	-۰/۳۸۲	۰/۳۸۵	-۰/۲۳۵	-۳/۹۹۲	۰/۰۲۳
دسترسی‌پذیری همسر	-۰/۵۹۳	۰/۳۷۹	-۰/۷۳۲	-۱۰/۵۶۶	۰/۰۰۱
پاسخگویی همسر	-۱/۳۱۱	۰/۳۵۲	-۰/۵۰۱	-۳/۷۲۹	۰/۰۰۱
همدم طلبی همسر	-۰/۲۵۸	۰/۲۶۶	-۰/۴۲۲	-۳/۲۱۷	۰/۰۰۹

جدول ۶- بر اساس ضرایب استاندارد و غیراستاندارد تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان نتایج نشان داد که کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی می‌توانند پرخاشگری ارتباطی پنهان را پیش‌بینی کنند و فرض پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. قوی‌ترین متغیر پیش‌بین دسترسی‌پذیری همسر با ضریب بتا ۰/۷۳۲- بود.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان بر اساس کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی در زنان متأهل بود. نتایج نشان داد که بین کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان رابطه منفی و معنادار وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز آشکار کرد که ۶۵/۹ درصد واریانس پرخاشگری ارتباطی پنهان به وسیله کیفیت زندگی جنسی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی تبیین می‌شود. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات غفاری و رضوانی (۱۳۹۸) و خزاعی و همکاران (۱۳۹۶) همسویی دارد. در تبیین رابطه بین کیفیت زندگی جنسی با پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل می‌توان گفت که کیفیت زندگی جنسی یک بعد مهم از کیفیت زندگی زوجین است که شامل برآورد فرد از جنبه‌های مثبت و منفی روابط جنسی با همسرش و پاسخ فرد به این برآوردها و ارزیابی‌ها تعریف شده است (آفسار^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). کیفیت زندگی زناشویی و جنسی، به ارزیابی کلی فرد از سلامت زناشویی، اشاره دارد که غالباً به عنوان یک شاخص از رضایت یا آشفته‌گی زناشویی، در نظر گرفته می‌شود و نقش اساسی در ارزیابی کیفیت کلی ارتباطات خانوادگی دارد (ولدخانی و همکاران، ۱۳۹۵). بر اساس پژوهش‌ها، تعهد زناشویی به معنای جهت‌گیری بلندمدت نسبت به رابطه مشترک پیش‌بینی کننده برآیندهای زناشویی به شمار می‌رود و تعهد زناشویی کلی و تعهد شخصی قادرند به میزان متوسطی متغیر رضایت، توافق و انسجام زناشویی (به عنوان مؤلفه‌های کیفیت زندگی زناشویی) را پیش‌بینی کنند. تعهد شخصی عاری از اجبار و محدودیت‌های محیطی و ناشی از تمایلات زوجین به وفادار ماندن به رابطه زوجی نقش تعیین‌کننده‌ای در انسجام زناشویی و افزایش رضایت و توافق بر موضوعات مشترک زناشویی دارد (موسوی، ۱۳۹۷). لذا منطقی است که گفته شود بین کیفیت زندگی جنسی با پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل رابطه وجود دارد.

همچنین در تبیین رابطه بین رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل می‌توان گفت که دل‌بستگی برای رشد سالم فرد و روابط صمیمانه به‌ویژه در زندگی زناشویی اهمیت حیاتی دارد. ویژگی‌های اصلی دل‌بستگی شامل خودباوری زیاد، لذت بردن از روابط صمیمانه، جستجوی حمایت اجتماعی و توانایی در به اشتراک گذاشتن احساسات با دیگران است، که تمامی این آیتم‌ها در زندگی زناشویی شاد و کیفیت زندگی جنسی است. دل‌بستگی در روابط زناشویی سبب می‌شود فرد بتواند به شریک زندگی خود اعتماد کند و همچنین خود را ارزشمند می‌داند و درون‌کاری مثبتی از خود و دیگران تشکیل می‌دهند و همین مدل درون‌کاری مثبت است که سبب ایجاد دل‌بستگی در روابط زناشویی در آنان می‌شود و این دل‌بستگی خود زمینه‌ساز بسیاری از خصوصیات مثبت روانی در افراد و حل و فصل مشکلات در زندگی زناشویی و کیفیت زندگی جنسی می‌شود. دل‌بستگی در روابط زناشویی موجب روابط مثبت با همسر و مدیریت درست مشکلات زندگی و مدیریت صحیح مشکلات و کیفیت زندگی جنسی افراد متأهل می‌شود.

^۱. Afsar

فقدان دل‌بستگی در روابط زناشویی باعث می‌شود که فرد در احساسات و تعارضات بی‌تعادل باشد و لذا این زنان در طول تعارضاتشان با همسر رفتارهای منفی زیادی از خود نشان می‌دهند و موجب تشدید احساسات منفی و سرد شدن در زمینه روابط زناشویی و زمینه جنسی و کاهش کیفیت زندگی جنسی می‌شوند. نتیجه فقدان دل‌بستگی در روابط زناشویی، به خطر انداختن سلامت زندگی زوجین و کیفیت زندگی جنسی است. فقدان دل‌بستگی در روابط زناشویی، موجب افزایش رفتارهای منفی و بی‌تعادلی می‌شود، چنین اشخاصی رضایت و آرامش کمتری دارند و کیفیت زندگی جنسی نیز در آن‌ها پایین‌تر است. فقدان دل‌بستگی در روابط زناشویی زوجین را در برابر فشارها و آشفتگی‌های روانی قرار می‌دهد و او را روان‌رنجور می‌کند. افراد فاقد دل‌بستگی در روابط زناشویی فاقد مهارت‌های لازم برای برقراری و شکل‌دهی روابط زناشویی هستند، لذا کیفیت زندگی جنسی در آنان پایین است. این احتمال وجود دارد که افراد فاقد دل‌بستگی در روابط زناشویی به دلیل فقدان توانایی کنترل هیجانات خود، نتواند مشکلات احتمالی زندگی را مدیریت کنند، تنش و فشارهایی که چنین افرادی متحمل می‌شوند، کیفیت زندگی جنسی آنان را نیز دچار نقصان می‌کند.

راهبردهای افرادی که دل‌بستگی در روابط زناشویی ندارند، برای غلبه بر عواطف منفی که تجربه می‌کنند در طیفی از کوشش‌ها برای پیشینه یا کمینه کردن نیازهای دل‌بستگی قرار می‌گیرد. هر دوی این راهبردها ممکن است افراد را در معرض خطر بیشتر آسیب‌پذیری روانی قرار دهد چرا که این افراد احتمالاً رویدادها و عواطف منفی بیشتری نسبت به افرادی که دل‌بستگی در روابط زناشویی دارند، تجربه می‌کنند. از دیگر ویژگی‌های افراد فاقد دل‌بستگی در روابط زناشویی، فقدان اعتماد به نفس و خودتنظیمی است. از آنجاکه این افراد به خاطر عدم حمایت و تائید همسر، احساس طردشدگی دارند و احساس می‌کنند که بر زندگی کنترل ندارند، اعتماد به نفس آن‌ها کاهش یافته و احساس گناه و ناامیدی می‌کنند. در نتیجه اضطراب و تنیدگی شدیدی را تجربه کرده که منجر به عدم سازگاری با مشکلات می‌گردد که این ویژگی‌ها به روابط زناشویی آن‌ها نیز لطمه می‌زند و به مرور باعث دل‌سردی زناشویی و کاهش کیفیت زندگی جنسی می‌گردد. لذا منطقی است که گفته شود بین رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی با پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل رابطه وجود دارد.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش انجام آن بر روی زنان متأهل شهر چالوس بود. همچنین اجرای میدانی آن در دوران شیوع کرونا و ویروس و به‌صورت آنلاین بوده است که این امر تنها زنان متأهلی را قادر به شرکت در پژوهش و پاسخگویی به سؤالات می‌کرده است که به اینترنت دسترسی داشته‌اند. در این پژوهش از پرسشنامه خودسنجی استفاده شده است و ممکن است در روند جمع‌آوری اطلاعات خطایی رخ داده باشد که این خطا ممکن است ناشی از پاسخگویی با صرف زمان اندک‌تر و یا پاسخگویی غلط و با سوگیری باشد و در نهایت موجب انحراف نتایج مطالعه شود، که البته این محدودیت‌ها می‌تواند خارج از اختیار پژوهشگر محسوب شوند. در این مطالعه به علت کمبود وقت و همچنین ملاحظات اخلاقی و قانونی صرفاً به داده‌های پرسشنامه‌ای اتکا شد و از سایر منابع اطلاعاتی همچون مصاحبه که می‌توانست مفید باشد استفاده نشد. بر مبنای نتایج به‌دست‌آمده از این مطالعه، پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی نقش متغیرهایی دیگر مانند ویژگی‌های شخصیتی، الگوهای ارتباطی خانواده و غیره، در پیش‌بینی پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل مورد بررسی قرار گیرند.

یافته‌های پژوهش حاضر، در یک طرح توصیفی از نوع همبستگی به‌دست آمده‌اند و استنباط علی از آن‌ها امکان‌پذیر نیست؛ درواقع پیش‌بینی‌کننده‌ها در بهترین حالت، همبسته‌های پرخاشگری ارتباطی پنهان هستند نه علت آن. استفاده از مطالعات طولی و سایر روش‌های تحقیق (ترکیبی شامل کیفی و کمی) می‌تواند برای بررسی این مطالعه سودمندتر باشد. به این صورت که پیشنهاد می‌گردد با استفاده از یک مطالعه کیفی به بررسی عوامل مؤثر بر پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل پرداخته شود. بر اساس نتایج به‌دست آمده می‌توان دستاوردها این پژوهش را در سطح عملی مطرح کرد. به این صورت که از یافته‌های این پژوهش می‌توان در جهت تدوین برنامه‌ها و مداخلات درمانی مانند درمان و آموزش کیفیت زندگی و درمان مبتنی بر دل‌بستگی در سازمان‌های ذی‌ربط مانند مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی برای کاهش پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان متأهل کمک شود.

منابع

- حمیدی کیان، پروانه؛ نیکنام، مژگان؛ و جهانگیر، پانته آ. (۱۴۰۰). پیش‌بینی پرخاشگری پنهان زناشویی و ترس از صمیمیت بر اساس خودشفقت‌ورزی با نقش میانجیگری احساس گناه در افراد متأهل. *فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی*، ۲(۱)، ۹۰-۶۵.
- خزاعی، سمانه؛ نوابی‌نژاد، شکوه؛ فرزاد، ولی الله؛ و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۶). بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس پرخاشگری پنهان ارتباطی در زوجین ایرانی. *فصلنامه پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، ۱۰(۲)، ۷۵-۸۸.
- رسولی، محسن؛ بابایی گرمخانی، محسن؛ و داورنیا، رضا. (۱۳۹۷). ارزیابی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس کوتاه دسترسی‌پذیری، پاسخگویی و همدم‌طلبی. *ابزاری برای سنجش رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی. مجله علوم پزشکی زانکو*، ۱۹(۶۲)، ۱۷-۱.
- روشن چسبی، رسول؛ سلیمانی، زینب؛ عرفان، طهورا؛ منتشلو، سمیه؛ و هاشمی، اسماء. (۱۳۹۸). بررسی اعتبار و پایایی پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان. *دو فصلنامه روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۷(۱)، ۲۲۴-۲۱۳.
- صدر، محمدمهراد؛ اعظمی، یوسف؛ معتمدی، عبدالله؛ سیاه‌کمری، راهله؛ و مام‌شریفی، پیمان. (۱۳۹۷). بررسی نقش راهبردهای مقابله با استرس، هدفمندی در زندگی و کیفیت زندگی در تبیین سازگاری زناشویی بازنشستگان. *نشریه روان‌پرستاری*، ۶(۲)، ۲۳-۱۲.
- صمیمی، کاظم؛ مکرمی، حمیدرضا؛ تون‌تاب حقیقی، سهیلا؛ تابان، ابراهیم؛ یزدانی اول، محسن؛ و معصومی، راضیه. (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی جنسی زنان شاغل در بیمارستان. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی گرگان*، ۱۸(۳)، ۱۳۴-۱۲۸.
- غفاری، مجید؛ و رضانی، نیلوفر. (۱۳۹۸). عدالت زناشویی و کیفیت زناشویی: نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان. *نشریه خانواده‌پژوهی*، ۱۵(۶۰)، ۴۸۷-۵۰۳.
- غفوریان محبی، فهیمه؛ و کربلایی محمد میگونی، احمد. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر خودتنظیمی زناشویی و رفتار دل‌بستگی در روابط زناشویی در زنان دارای تعارضات زناشویی. *راهبردهای نو در روانشناسی و علوم تربیتی*، ۱(۲)، ۲۴-۱.
- کریمی، اصغر؛ احمدی، صدیقه؛ و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مهارت‌های زناشویی مبتنی بر مدل گاتمن بر پرخاشگری ارتباطی پنهان زنان. *مجله روانشناسی بالینی*، ۱۱(۴)، ۲۲-۱۳.
- موذن جامی، عارفه؛ محمدی، کوروش؛ و فلاح‌چای، رضا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی بر اساس جهت‌گیری معنوی. *نشریه دین و سلامت*، ۵(۲)، ۴۰-۳۱.

- موسوی، سیده فاطمه. (۱۳۹۷). نقش تعهد شخصی، اخلاقی و ساختاری به ازدواج در پیش‌بینی توافق، رضایت و انسجام زناشویی. *نشریه علمی و ترویجی رویش روان‌شناسی*، ۱۷(۱)، ۹۳-۱۱۰.
- ولدخانی، مریم؛ محمودپور، عبدالباسط؛ فرحبخش، کیومرث؛ و سلیمی بجستانی، حسین. (۱۳۹۵). تأثیر سن ازدواج، الگوهای همسرگزینی و تفاوت سنی زوجین بر کیفیت زندگی زناشویی زنان شهر تهران. *فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی*، ۷(۲۵)، ۱۹۰-۱۷۳.

- Afsar, F. S., Seremet, S., Demirlendi Duran, H., Karaca, S., & Mumcu Sonmez, N. (2020). Sexual quality of life in female patients with acne. *Psychology, Health & Medicine*, 25(2), 171-178.
- Frankel, L. A., Umemura, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital conflict and parental responses to infant negative emotions: Relations with toddler emotional regulation. *Infant Behavior and Development*, 40, 73-83.
- Nelson, D. A., & Carroll, J. S. (2006). Couples relational aggression and victimization scale (CRAViS). *Provo, UT: RELATE Institute*.
- Oka, M., Brown, C. C., & Miller, R. B. (2016). Attachment and relational aggression: Power as a mediating variable. *The American Journal of Family Therapy*, 44(1), 24-35.
- Ruhlmann, L. M., Gallus, K. L., & Durtschi, J. A. (2018). Exploring relationship satisfaction and attachment behaviors in single-and dual-trauma couples: A pilot study. *Traumatology*, 24(1), 27.
- Sandberg, J. G., Busby, D. M., Johnson, S. M., & Yoshida, K. (2012). The brief accessibility, responsiveness, and engagement (BARE) scale: A tool for measuring attachment behavior in couple relationships. *Family Process*, 51(4), 512-526.
- Symonds, T., Boolell, M., & Quirk, F. (2005). Development of a questionnaire on sexual quality of life in women. *Journal of sex & marital therapy*, 31(5), 385-397.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5). Boston, MA: Pearson.